

vezetve őrizze meg. Hol találunk ma már olyan kereskedőt, aki így őrzi meg levélmásolatait? Ma jóformán minden kereskedő külön lapokon és rendszerint gépirással átütött másolatokat tesz el és azokat is különböző dossziékba csoportosítva. Mégsem kifogásolja senki ezt az eljárást. Ugyanaz a jelentősége és a bizonyító ereje ezeknek a másolatoknak, mint az egy könyvbe gyűjtötteknek volt. A K. T. rendelkezése pedig a jogszokás alapján hatályát veszítette. A mechanikus számviteli rendszerek bevezetése folytán is ugyanez történt.

Két vonatkozásban azonban nem jutott el a teljesjogú-sághoz a mechanikus számviteli feljegyzés. A közjegyző, a kartotéklapokról készült kivonatot nem hitelesíti, mint folyószámlakivonatot, és a telekkönyvi előjegyzés alapjául a bíróságok nem fogadják el a szabadlapos feljegyzésekkel dolgozó számvitel kivonatait. A már ismertettekből kitűnik, hogy mennyire nyilvánvalóan helytelen ez az álláspont. Ezért tehát szükséges és sürgős a K. T. 25. §-ának módosítása. Ennek érdekében a budapesti Kereskedelmi és Ipar-kamara megtette a kezdeményező lépéseket az Igazságügy-miniszteriumban, ahol ígéretet is kapott, de annak beváltása a mai napig sem következett be. Reméljük, annak is rövidesen eljön az ideje, hogy a már valójában 10 éve hatályon kívül levő törvénytörzszakaszt formálisan is megváltoztatják és az élet követelményeihez igazodó rendelkezéssel pótolják.

Miért nincs pénzügyi kihágási döntvény-tárunk ?

Reflexiók a jövedéki bíráskodáshoz.

(Folytatás.)

A jövedéki kihágási judicatura összegyűjtése igen értékes joganyag megismerését tenné lehetővé, amely anyag azután előnyösen s kellően értékesíthető volna a jövedéki büntető-jog egész területére kiterjedő egységes törvényi szabályozásnál. Ez, a fentiekén kívül szintén nagyon fontos szempontként értékelendő, különös tekintettel arra, hogy a judicatura kijegecese-dett megállapításai számos felmerült kérdésben de lege ferenda is útmutatásul szolgálhatnak.

A judicatura rendszeres feldolgozása szempontjából figyelmet érdemlő momentumok közül végül csak azokra óhajtunk reámutatni, melyek a szervezeti, illetve helyesebben a jogorvoslati szabályokkal állnak kapcsolatban. Nevezetesen a jelen cikk keretében vázolt elgondolás szerinti döntvénytár értékét nagyban emelné az a körülmény, hogy a jövedéki bíráskodás, miként erre fentebb már utaltunk, a jövedéki bünvádi perrendtartás egyfokú jogorvoslati rendszere okából legfelső fokon nem

fut össze egy kézbe, hanem a másod s egyben végső fokon ítélező s így a Kúria szerepkörét betöltő Ítéletábrák — tehát szám szerint több fórum — között oszlik meg. Az ítékezés egyöntetűségére üdvös hatással volna, ha ily döntvénytár révén a végső fokon ítélező kir. Táblák valamint az elsőfokú bíróságok is, egymás ítéleteiről, elvi döntéseikről kölcsönösen tudomást szerezhethének. A jövedéki büntető ügyek az *ügy érdemében* csakis az 1928. évi új szabályok óta, az ezek által megengedett jog egységi jogorvoslat útján kerülhetnek a Kúria döntése alá, míg ezen eseten kívül — de már az említett időpontot megelőzően is — még csak a döntvényalkotási jogkör révén. Am jól tudjuk, hogy a jogegység érdekében megengedett rendkívüli perorvoslat érvényesítésének előfeltételei, hasonlóképp a döntvényalkotás eshetőségéhez, csak ritkán forognak fenn s így azok által csak egyes kirivó esetekben csupán kivételesen kerülhetnek jövedéki kihágási ügyek a Kúria döntése alá, mely legfelső bíróság szerint a szóbanforgó ügyekben, az ügy érdemében nem bír rendszeres bíraskodási hatáskörrel, hanem csak egyik-másik előzetes vagy utólagos kérdés tekintetében. Így: hatásköri és illetékességi összeütközések, bíróküldés, az ártatlanul elszenvedett előzetes letartóztatás vagy jövedéki kihágás miatt ártatlanul történt elítélés miatti kártalanítás egyébként is csak ritkábban előforduló eseteiben jöhet a kir. Kúria számításba igazságszolgáltatási forumként, mivel az ilyen ügyek tömege nem kerülhet fel oda. A jövedéki bűnvádi perrendtartás ugyanis nem ismeri a semmiségi panaszt.

De nem folytatjuk tovább ama szempontok felsorolását, melyek a szóbanforgó döntvénytár szükségességét indokolják, mivel azok, melyekre a fentiek során alkalmunk volt utalni, már amúgy is bőségesen aláfámasztják azt. Ha a döntvénytárba, mondjuk az 1924. évi új vámtörvény vagy legalább is az 1928. évi jövedéki rendeletek életbelépésének időpontjától kezdve összegyűjtendő jövedéki kihágási és jövedéki büntető eljárási joganyagon kívül az adócsalási jogesetek is felvételének, úgy ezen körülmény az anyag teljességénél fogva kétségtelenül csak növelné a jogesetgyűjtemény értékét, mely esetben az nem speciális jövedéki, hanem általános pénzügyi büntetőjogi döntvénytárként szerepelne.

E sorok írója, az eszme felvetésekor késznek nyilatkozott a jövedéki kihágási anyag rendelkezésre bocsátása esetében annak feldolgozására, mely készsége ma is változatlanul fennáll, azonban a már említett okon kívül még az is akadályozta a jövedéki kihágásokra vonatkozó joganyag összegyűjtését, hogy az amúgy is túlterhelt pénzügyigazgatóságokat és a központi vámigazgatóságot — mely p. ü. hatóságok ugyanis ezen ügyekben a jövedéki bíróságok előtt a vádat képviselik — a p. ü. miniszteriumban nyert értesülés szerint, figyelemmel különösen arra, hogy ezen ügyekről nem vezetnek külön nyilvántartást, amely

okból azok összegyűjtése nagyobb munkatöbbletet jelentene, az említett p. ü. hatóságokat nem lehetne ezzel a munkateljesítéssel még jobban megterhelni.

Így tehát végső konkluziókép a terv kivitelére egyedüli megoldási lehetőségként csak az az út kínálkozik, hogy a jövedéki kihágási ügyekben hozott ítéleteket az illetékes jövedéki bíróságok bocsássák rendelkezésre a szóbanforgó döntvényszerkesztés céljára, aminek a bíróságoknál — szemben a p. ü. hatóságokkal — sokkal kevesebb, úgyszólván alig számbaveendő akadálya volna. Ezen akadály különben is a legminimálisabb mértékre redukálódik azáltal, hogy a jövedéki büntető igazságszolgáltatást gyakorló bíróságok ezen ügyekről ugyanis külön ügykönyvet vezetnek, amely külön nyilvántartás segítségével az ítélettel befejezett ügyek s azok lajstromszámai minden különösebb nehézség nélkül konstátálhatók s ez alapon a vonatkozó ügyiratok közül, az azok között elfekvő törvényszéki, illetve táblai ítéletek felesleges kiadmányai az irattárból aránylag csekély munkával könnyen kiemelhetők és összegyűjthetők volnának.

A bírói ítéletek különösen az 1928. évi szabályozás időpontjától kezdődően kétségtelenül igen értékes anyagot szolgáltatnának, mivel az akkor megjelent rendeletek — a bíróság előtti jövedéki büntető eljárás szabályain, valamint a feljelentői és tettenérői jutalékok kérdéseire is kiterjeszkedve, a jövedéki büntető eljárás előkészítő, t. i. nem a bíróság előtt lejátszódó perszakának szabályain kívül — törvényi (1927: V. t.-c. 66. §.) felhatalmazás alapján, a jövedéki büntetőjog anyagi szabályait az új vámjogi törvény büntető rendelkezéseinek szem előtt tartásával, az összes különböző törvényekben meghatározott jövedéki kihágások tekintetében, mégpedig az említett vámjogi törvényre is kiterjedő hatállyal egységesen állapítják meg.

A jelen cikk keretében kifejtettek alapján végeredménykép nem szenvedhet tehát kétséget, hogy ha a több évi jövedéki büntetőjogi anyagot a maga teljességében, az egész országra kiterjedően ismernők, a számos kérdésben bizonyára kialakult állandó joggyakorlatnak írott vagyis törvényi jogszabállyá emelése — e sorok elején már hivatkozott törvényi felhatalmazásnak megfelelően — nagyban megkönnyítené és egyben helyes irányba terelné a jövedéki anyagi és alaki büntetőjog egész területét egységesen átfogó, már évtizedek óta szándékolt, de mind a mai napig még meg nem valósított törvény-alkotás munkálatait.

Befejezésül még megemlíteni óhajtanám, hogy jelen cikk írása közben illetékes helyen előterjesztett beadvány útján, a jogerősen befejezett jövedéki kihágási ügyekben hozott ítéletek közlését, avagy ezen ügyek tanulmányozásának engedélyezését kérelmeztem. Bár kérelmem nem találtatott teljesíthetőnek, a határozat indokolásából kétségtelenül mégis az állapítható meg, hogy a kérelemnek általában véve nincs törvényes akadálya, ha-

nem annak nem teljesítése, más természetű okból következett be. Az ítéletek kiadmányának közlését, illetve az irattanulmányozás megengedését a szóbanforgó bírói, nevezetesen jövedéki büntető bírósági joggyakorlat megismerhetése és annak a jogi szaksajtóban leendő ismertetése s megbeszélése céljára kérelmeztem. Ha az engedély megadása esetében a megfelelő anyag a maga egészében már rendelkezésre állna, akkor azután a döntvénytárszerkesztés munkálataihoz lehetne hozzáfogni.

Ami most már a kérelem nem teljesíthetésének indokolását illeti, ez — a kérelem kettős célja szerint — ugyancsak két részre tagozódik s minthogy a kérelem felett igazságügyi felsőbb fórum határozott, e fórum a kérdést nem pénzügyigazgatási, hanem kizárólag igazságszolgáltatási, illetve igazságügyi adminisztracionális szemszögből szemlélve döntötte el. A kérdésnek a különböző érdekelt — nem csupán igazságügyi — hatóságoknál folytatott nem hivatalos természetű megbeszélése közben, azoknak álláspontja tekintetében nyert s fentebb már hivatkozott, csupán magánjellegű értesüléssel szemben, az alábbiakban ismertetendő határozat már a hivatalos álláspontot képviseli, bár csak igazságügyi részről. A pénzügyi felsőbb fórum hivatalos álláspontja tekintetében azon okból nem eszközöltem ki döntést, mivel — miként erre fentebb már utalás történt — a jövedéki kihágási ügyeknek a pénzügyi hatóságoknál hozzáférhetősége az ilyen ügyeknek különböző ügyosztályokba tartozása okából és külön nyilvántartás hiányában közismerten majdnem leküzdhetetlen akadályba ütközik.

A jövedéki kihágási ügyek iratainak tanulmányozása tekintetében a határozat indokolása a felsőbb bírósági, illetve a törvényszéki ügyviteli szabályokra hivatkozik. A felsőbb bírósági ügyviteli szabályzat a bünvádi perrendtartás idevonatkozó rendelkezéseire utalva, tényleg tartalmaz olyan intézkedést, hogy a felsőbb bíróságoknál a Bp. által megjelölt személyek körét túlhaladóan, nincs helye a bünyügyi iratok megtekintésének. A jövedéki kihágási ügyek is büntető ügyek lévén, e szerint tehát nem szenvedhet kétséget, hogy a jövedéki büntető bíraskodás szempontjából egyedül számításba jöhető felsőbb bíróságnál, a kir. Ítéletábláknál az ügyben nem érdekelt egyének nem tekinthetik meg s így nem is tanulmányozhatják azokat. A kir. Kúria viszont főleg csak a jogegységi határozat és döntvényalkotás egyébként is ritkábban előforduló eseteiben jöhetne számításba, ezek azonban amúgy is közzölnének s így hozzáférhetők. A törvényszéki ügyviteli szabályzat ellenben nemcsak hogy nem zárja ki, de épp ellenkezőleg egyenesen lehetővé teszi, hogy az ügyben nem érdekelt magánegyének a büntetőügyek iratait — tehát a jövedéki kihágási ügyekéit is — megtekinthessék vagy le is másolhassák. szóval tanulmányozhassák. Ám ez, a most hivatkozott szabályok értelmében csakis a bíróság, a jövedéki kihágási ügyek tekintetében a kir. Törvényszék, mint jövedéki büntető bíróság határo-

zata alapján történhetik, a szóbanforgó engedély megadása ugyanis az ügyben — a tárgyalat anyag szempontjából a jövedéki kihágási ügyben — eljáró bíróság hatáskörébe tartozván. Szigorú magyarázat szerint ennek az egyébként megadott jogi lehetőségnek gyakorlati megvalósítása azonban úgyszólván teljesen elképzelhetetlen, mivel ezen ügyviteli szabály közelebbi vizsgálat mellett azt jelenti, hogy a jövedéki büntető bírói hatáskört gyakorló, elég nagyszámú kir. törvényszéknél folyamatban volt s már jogerősen befejezett jövedéki kihágási ügyek tanulmányozását *minden egyes esetben*, tehát törvényszékeként és ügyenként *külön-külön* kellene kérelmezni! A tanulmányozásnak tétele jogunk értelmében lehetősége tehát, a keresztülvitel felette bonyolultsága és hosszadalmassága, illetve az elaprózódás folytán eszerint majdnem teljes lehetetlenségé zsu göródik össze.

A jogerős ítéletek kiadmányainak közlése tekintetében pedig, a határozat indokolása — attól tartva, hogy a kiadmányozásra irányuló kérelem teljesítése netán utat nyitna esetleges hasonló kérelmek előterjesztésére, amelyeket az egyenlő elbánás elvénél fogva szintén teljesíteni kellene, — a bíróságokra e révén háruló munkateherre utal, amit azonban az ügyvitel egyszerűsítésére irányuló törekvés veszélyeztetése nélkül, a határozat szerint vállalni nem lehetne. Vizsgáljuk meg közelebbről, hogy tulajdonkép milyen munkateher hárulna ezáltal a bíróságokra? Az ítéletek kiadmányainak közlése, vagy csak az ezentúl keletkező ítéletekre szorítkozhatnék avagy visszamenőleg kiterjedhetne a korábban, pl. az 1928. évi jövedéki rendeletek életbelépésének időpontjától kezdve hozott ítéletekre is. A munkateher kérdése tehát ezen megkülönböztetés szerint bírálendő el. Nevezetesen, ami az ezentúl hozandó ítéleteket illeti, ezeknek a közlése egyáltalában nem jelent számottevő munkaterhet, mivel az ítélet eggyel több kiadmánynak elkészítése mindenkor a többi példányokkal együtt, ugyanazon idő alatt egyszerre történik s így az nem igényelne külön munkateljesítményt. Azt továbbá, hogy a külön rendeltetésű kiadmányok félretétele s az így összegyűjtött ítéleteknek időközönként pl. havonta vagy negyedévenként együttesen történendő expedálása, a fentiekhez hasonlóan szintén nem tekinthető különösebb munkatehernek, teljesen felesleges bővebben magyarázni. Nem valószínű, hogy ezen elhanyagolt jogterületen többen is szándékoznának ily kérelmet előterjeszteni, legalább erre enged következtetni az a körülmény, hogy ily ítéletek eddig a legritkábban s csak rendszertelenül elvértve közöltetnek a jogeset gyűjteményekben. Elésik tehát az aggály, hogy az ügyvitel egyszerűsítésére irányuló törekvés gátlást szenvedne.

Az ítéletek visszamenőleges összegyűjtése tagadhatatlanul valamelyes munkaterhet jelentene, de ha figyelembe vesszük azt, hogy ezen munka csak *egy alkalommal* merülne fel s esetleg

több hónapra felosztva végeztetnék el, valamint azt is, hogy ezáltal igen értékes joggyakorlati anyag állna a szakkörök rendelkezésére, úgy ezt a munkaterhet szerény véleményünk szerint a cél érdekében vállalni lehetne és pedig anélkül, hogy az ügyvitel egyszerűsítését ezzel komolyan avagy állandóan veszélyeztetnők.

A határozat a most ismertett érveken kívül, legvégül még az érdekelt ügyfeleknek az ügyviteli szabályok által szintén biztosítani kívánt ama jogára is hivatkozik, hogy ügyeikbe, az abban nem érdekelt harmadik személyek betekintést ne nyerhessenek. Az érdekelt személyek eme jogán azonban azóta, amióta a jogi szaklapok évtizedeken át állandóan és rendszeresen foglalkoznak a felsőbbírószági s egyéb fórumok ítéleteinek a szokásos és általánosan ismert keretek közötti közlésével és azáltal, hogy a jogélet minden ágazatára kiterjedő döntvénytárak az ítéletek ezreit foglalják magukba, már amúgyis hatalmas rés üttetett, mivel e téren az ügyben nem érdekelt személyeknek: a döntvénytárak, határozatgyűjtemények, a jogi szaklapok jogesettárai szerkesztőinek s munkatársainak igen kiterjedt köre jut abba a helyzetbe, hogy a felek neveit is feltüntető ítéleti kiadmányokat megismerhesse. E tekintetben az ügyek kényes és bizalmas volta sem képez kivételt. Gondoljunk csak a válóperi s egyéb családi és más legszemélyesebb kérdéseket eldöntő, valamint általában a büntető ítéletekre s az utóbbiak között különösen a becsület és a szemérem ellen elkövetett bűncselekmények tárgyában keletkezett ítéletekre.

Arra, hogy a jövedéki kihágási ügyek ítéleteit az imént kiemelt, amazokhoz viszonyítva kétségtelenül százszorta bizalmasabb jellegű s így fokozottabb diszkrécióra joggal igényt tartható ügyek ítéleteinél is nagyobb védelemben kellene részesíteni a diszkréció szempontjából, semmi elfogadható tárgyi alap nem forog fenn. Ha a kényes ügyek ítéletei közölhetők, úgy épp a határozat indokolása által hangoztatott egyenlő elbánás elvénél fogva az egyáltalában nem kényes jellegű jövedéki kihágási ügyek ítéletei is minden különösebb aggály nélkül szintén közölhetők volnának a szakirodalmi ismertetés, illetve döntvénytár szerkesztés céljára.

Minden ellentétes szempontot egybevetve s tárgyilagosan mérlegelve, a jövedéki kihágási ügyekben kifejlődött bírói joggyakorlat megismerhetésének, úgyszólván mint a szóbanforgó döntvénytárszerkesztés előfeltételének egyedüli módjaként, miként ezt fentebb már leszögeztük, az ítéletek kiadmányainak közlése jöhet számításba, ami a kifejtettek szerint a jövedéki büntetőjogi ágazat tekintetében épp úgy nem járhat semmiféle veszéllyel, mint ahogy ily veszély köztudomásulag más jogágazatok tekintetében sem forog fenn!

Dr. Ernyei Béla.